

ארבעת המינים (5)

הגאון רבי צבי יחזקאל מיכלזון בעל שו"ת "תירוש ויצהר" בדרך צחות: לכאורה יש לתמוה: למה בפסח כשבא גם הרשע להשתתף בחגיגת הרגל, נאמר: "ואף אתה הקהה את שיניו", ואילו בסוכות אנו רואים להיפך: שמקבלים באגודה גם את הערבה, שהיא כנגד פושעי ישראל שאין בהם לא תורה ולא מעשים טובים? אכן החילוק פשוט וברור: בפסח, כשבא הרשע שאין לו חלק ונחלה בה', להתענג במעדני מאכלי החג, נכון אמנם להקהות את שיניו, אבל הערבה בסוכות, שלא תקבל שום הנאה, ואין בה לא אכילה ולא שתייה, אלא מנענעים בה לבד. מהעונג הזה אין לנו למנוע אף את פושעי ישראל.

ספר "כמוצא שלל רב סוכות"

אתרוג דר באילנו משנה לשנה כתוב בגמרא (סוכה לה.): "פרי עץ הדר" רבי אבהו אמר: אל תקרי 'הדר' אלא דבר שדר באילנו משנה לשנה. ביאר ה"כתב סופר" בעולם הצמחים ישנו חוק טבע, שכל פרי, בין פרי העץ ובין פרי האדמה אם לא יקטפוהו כשהשלים את גידולו הריהו נושר, ובפרט כשמגיעה עונת הסתיו והחורף, עונת הרוחות והגשמים, אין פרי מסוגל להחזיק בעץ בפגעי הזמן והוא נושר מאליו. יוצא דופן הוא האתרוג, הוא דר באילן מספר שנים וכמו שדרשו חז"ל (סוכה לה.) על הפסוק (ויקרא כג) "ולקחתם לכם... פרי עץ הדר" הדר באילנו שנים ושלוש שנים ואינו נושר. למרות שינוי מזג האוויר של הסתיו והחורף, למרות הרוחות הסופות והרעמים הוא ממשיך לגדול, ומעשה ברבי עקיבא שהביא אתרוג על כתיפו לבית המדרש מרוב גודלו. כך גם צריך לנהוג היהודי, אין לו להיות קשור לתורה ומצוותיה רק בעונה מסוימת, אלא צריך להיות צמוד וקשור לעץ החיים, קשר בל ינתק בכל עת ובכל זמן ובכל המצבים באמונה ובטחון, וכנאמר "גם כי אלך בגיא צלמות לא אירא רע כי אתה עמדי".

ספר "אוצרות התורה סוכות"

כך יהפוך ה'אתרוג' לתרי"ג שלם אתרוג בגימטריא תר"י, ועם ג' המינים הנוספים, תרי"ג ששקול כנגד תרי"ג מצוות. מה כוונת הדברים? יש לבאר על פי המדרש שאתרוג הוא רמז למי שיש בו תורה ומעשים טובים, לולב רמז למי שיש בו תורה, הדסים, למי שיש בו מעשים טובים, וערבות למי שאין בו לא תורה ולא מעשים טובים. כי דבר פשוט הוא, שמי שיש בו תורה ומעשים טובים, ובכל זאת הוא עומד יחיד ואינו מעורר את האחרים לעבודת הבורא, לא יצא ידי חובתו, ועל כן האתרוג הוא בגימטריא רק תר"י, כי עדיין הוא חסר ג' מצוות. מתי ישלים אותו 'אתרוג' את ג' המצוות החסרים לו? כאשר נצרף אליו את 'הלולב',

ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר (ויקרא טו.א.) מכאן רמז לתחיית המתים אבל המינים הכופרים בתחיית המתים האִיך הם נוטלים לולב בימין ואתרוג בשמאל (מדרש). יש להבין, מה ענין ד' מינים לתחיית המתים, ומהי הקושיא על הכופרים שנוטלין ד' מינים? מבאר רבי אליעזר'ל מויזניץ: כי הנה מובא "בפרשת דרכים" לרבי יהודה רוזאניס, שתחיית המתים עדות הוא לישראל, שהם בנים למקום, מכיון שמפתחות התחיה לא נמסרו לשליח, והקב"ה בעצמו מחיה המתים, והוא כהן! והנה מובא ב"בבני יששכר", מפי מקובלים, שעל גידול הדר' מינים משגיח הקב"ה בעצמו ואין עליהם ממונה, לכן מסמלים המינים כולם כאחד את שרביטו של הקב"ה, ואלמלי שאנחנו בנים למקום אסור ליטלם אף שנצטוונו עליהם, כי מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול, לא כמו אב שכבודו מחול אלא שמפני שהוא מלך לגויים ואב ישראל, מותר לנו להשתמש בשרביטו. אבל הכופרים בתחיית המתים, שכופרים בהוכחה שאנו בנים למקום האִיך נוטלים לולב בימין ואתרוג בשמאל.

ספר "ברכת חיים מועדים א"

ארבעת המינים רומזים לאיברים שונים בגוף האדם חז"ל אומרים שארבעת המינים רומזים לאיברים שונים בגוף האדם: **הלולב** דומה לעמוד השדרה, **ההדס** לעיניים, **הערבה** לשפתיים, **והאתרוג** ללב: התורה לא מסתפקת בכך שניקה את ארבעת המינים ביד, אלא רוצה ללמד אותנו איך לעבוד את ה' עם כל האדם. האתרוג כנגד הלב, המקום שבו נמצאות המחשבות והרגשות. ההדס כנגד העיניים, מה שאנחנו בוחרים לראות ולהכניס לתוכנו. הערבה כנגד השפתיים, המילים שאנחנו מוציאים מהפה. והלולב כנגד עמוד השדרה היציבות והעמידה שלנו מול העולם. וזה החידוש: עבודת ה' אינה רק מה שאנחנו עושים בבית הכנסת. היא מתבטאת בלב, בעיניים, בפה ובדרך שבה אנחנו עומדים ומתנהגים בכל יום. כאשר אנחנו אווזים את ארבעת המינים יחד, אנחנו בעצם אומרים: אני רוצה שהלב שלי, העיניים שלי, הפה שלי והמעשים שלי כולם יהיו מחוברים לעבודת ה'. ואולי לכן דווקא בחג הסוכות, חג השמחה, אנחנו מקיימים את המצווה הזו. כי שמחה אמיתית אינה רק להרגיש טוב בלב; היא מגיעה כאשר כל האדם נמצא בהרמוניה, המחשבה, הרגש, הדיבור והמעשה.

המלקט

למה בפסח מגרשים את הרשע - ובסוכות מקבלים את ה'ערבה'?

בענין זה של אחדות ה'אתרוג', שהם הצדיקים, עם ה'ערבות' שאין בהן טעם וריח של מצוה, אמר פעם

כלומר: את מי שיש בו תורה אבל אין בו מעשים טובים, וצריך להוכיח אותו, וכן ה'הדסים', שאין בהם תורה, וצריך ה'אתרוג' ללמדם, וגם את ה'ערבה', שאין בהם לא תורה ולא מעשים טובים, צריך לעורר לשוב בתשובה שלימה, ועל ידי קיום ג' מצוות הללו, יהיה האתרוג שלם, ולכן אתרוג בצירוף ג' אלו הוא בגימטריא תרי"ג.

וענף עץ עבות (אמור כג. מ)

זה הדס, ובגמרא (סוכה לב:) אמרו, דזה רק כשעלים שלו עולים שלשה שלשה משרש אחד (הוא הנקרא אצלנו משולשים), אבל אם עולים רק שנים שנים, לזה קוראים הדס שוטה ואפשר לומר, דהכוונה, שהדס כזה אינו הדס, כלומר, אינו ראוי לשם הדס, כי אם לשם שוטא בעלמא (שבט הנוגש), מלשון "שוט לסוס" (משלי, כו, ג), אבי יסר אתכם בשוטים (מל"א, יב, יא), ועוד כהנה, ובמסכת מו"ק (כח) אחוי ליה שוטא דנורא. ורוצה לומר כי להדס כזה, בעל שני עלים, קורין רק שוט, שאינו אלא שוט בעלמא, ונתרחב השם לשם שוטה.

ספר "ברכת חיים מועדים א"

למה דווקא לנענע?

בארבעת המינים יש דבר מעניין: התורה לא רק מצווה לקחת אותם, אלא אנחנו גם מנענעים אותם לכל הכיוונים. אפשר לומר שהנענוע מבטא רעיון גדול בעבודת ה': האדם עלול לחשוב שהקדושה נמצאת רק בבית הכנסת, בזמן התפילה או בזמן לימוד התורה. לכן אנחנו לוקחים את ארבעת המינים ומנענעים אותם לכל הכיוונים, למעלה, למטה ולצדדים. המסר הוא שהקשר עם הקב"ה צריך להקיף את כל החיים: גם כשאני בבית, וגם כשאני בחוץ; גם כשקל לי, וגם כשקשה לי; גם בעניינים רוחניים, וגם בעניינים הגשמיים. ובסוכות יש עוד נקודה: אנחנו יוצאים מהבית הקבוע ונכנסים לסוכה. דווקא אז אנחנו לומדים שלא הקירות הם שנותנים לחיים את הקדושה, אלא מה שאנחנו מכניסים לתוכם. לכן ארבעת המינים מזכירים לנו: אל תחפש את הקב"ה רק במקום אחד. קח את הקדושה איתך לכל כיוון שאתה הולך.

המלקט

המקיים מצות לולב, כאילו קיים כל התורה כולה

מובא ברוקח, שהיה אומר על מצות לולב: התורה מתחילה באות ב', "בראשית ברא" ומסתיימת באות ל': "לעני כל ישראל". ספרי הנ"ך מתחילים באות ו': "ויהי אחרי מות משה" (יהושע) ומסתיימים באות ל': "ויבעל" (סוף דברי הימים ב). אותיות הפתיחה והסיום של ספרי התורה וספרי הנ"ך מצטרפות, אפוא, לאותיות "לולב". הרי לך רמז שכל המקיים מצות לולב כהלכתה, כאילו קיים את כל הכתוב בתורה ובשאר כתבי הקודש.

ספר "ומתוך האור סוכות"

הלכה: סוכה ונויה

מצוה לקשט את הסוכה בקישוטים נאים לנאותה. וכמו שדרשו חז"ל (שבת קלג): על פסוק "זה אלי ואנוהו", התנאה לפניו במצות, עשה לפניו סוכה נאה, לולב נאה, שופר נאה, ציצית נאה, ספר תורה נאה, שיכתוב בו לשמו בלבלר אומן, וכורכו בשיראין נאים. ע"ש. ועוד שהנוי של הסוכה עשוי להנעים עליו את ישיבתו בסוכה שתהיה עריבה עליו. לפיכך ראוי לעטר הסוכה בסדינים נאים ולתלות בה לנוי פרכילי ענבים ורמונים, ובקבוקים קטנים של יינות ושמנים. ושאר מיני קישוטים וציורים יפים, וכדומה.

ספר ילקוט יוסף הלכות מועדים

פתגם: חבר איננו דן אותך בזמן של רוגז ורתיחה

ספר "שמחלה"

חקירה: ברכת המזון

על הנאת גרונו, או על הנאת מעיו (אפיקי ים ח"ב א)

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: הרוב המכריע: הרב דמתא ואחד מעשרי העיר נפגשו במקום אחד. שאל העשיר בשלומו של הרב ומתוך נימוס שאלהו גם למצב הפרנסה 'אה' השיב הרב, אלמלא היו בעירנו ארבעה או חמשה בעלי בתים כמוך, היתה פרנסתי מצויה לי ברווח ולא בדוחק. בא הלה במבוכה ובעינים מושפלות שאל: מאי משמע? הרי אין לו לרב שום טובת הנאה ממני? לפיכך אני אומר, השיב לו הרב, כי אלמלי היו בעירנו רק ארבע או חמשה בעלי בתים כמוך, היתה פרנסתי מצויה לי ברווח, אך למרבה הצער רוב בעלי בתים הם כמוך, ולכן פרנסתי מצויה לי בדוחק.

ספר "חד וחלק" חלק ב'

שבת שלום, חג שמח

יוצא לאור לרפואה שלימה: בנימין בן אסתר, יוסף דוד בן ליאל, ברוך יואל שמעון ישראל בן פנינה, ראובן ישי בן מרצדס, הדסה אסתר בת רחל בחאל קטי, פטריק יהודה בן גלדיס קאמונה, אברהם רפאל בן רבקה, ויקטוריה שושנה בת ג'וסי חנה, רפאל יהודה בן מלכה, שלמה בן מרים, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, אלחנן בן חנה אנושקה, מרים בת עזיזא, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, ישראל יצחק בן ציפורה, עמנואל בן סוין אזיזה. **שלום בית:** גיולה חיה בת סופי לבנה ואילן יהודה יצחק בן סנדרה סולאנג', **זיווג הגון:** שרה זסון אנדרה בת דומיניק רינה, יוני מאיר משה בן אסתר, אילן אלי אהרן בן אסתר, קלואי אורה בת סופי לבנה, לולה לאה בת סופי לבנה, לאה בת רבקה, אלודי רחל מלכה בת חשמה, יוסף גבריאל בן רבקה. **הצלחה רבה בכל:** נאור דוד בן יעל דינה, ליטל בת יעל דינה, לחנה בת אסתר וליזבת מרדכי בן שמחה ברכה זרע של קיימא ללבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמית מרדכי בן גיזיל לאוני. **לעילוי נשמת:** אלגרין שמחה בת אמילי, רינה בת רחל, קלוד שלמה בן זרמן רבקה, ראובן בן חנינה, ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלח, גיא יונה בן לאה, יוסף בן מייכה, מוריס משה בן מרי מרים, אליהו בן מרים, ניסים חי הוברט בן ג'ולי, דוד בן מרים, פליקס סעידו בן אטו מסעודה. אפרת רחל בת אסטרייה כוכבה, אברהם בן אליעזר, מלכה אנרייט מרוזקה, אנדרה סעיד בן פורטונה מסעודה, קרול מזל אדסה בת גבי זרגונה, אברהם בן אסתר, ראובן בן איזא, יהודה יוסף בן רחל. לאה חוה בת שמחה סימי.

